

de speciali benedictione Petro conferenda; atqui quod fundaret Christus Ecclesiam supra se ipsum, et quod Simon sit Petrus, id est, in Petra et a Petra Christo, omnium christianorum commune est bonum: tertio, quia vera non existit unica illa, qua nititur sanctus Augustinus, ratio, pro sua tuenda sententia; scilicet, non vocatum a Domino fuisse *Petram*, sed *Petrum*; nam reapse Simonem *Petram*, appellavit: «*Tu es Petra (Cephas), et super hanc Petram...*» etc.

49. Obj. 3.º Nonnulli Patres intellexerunt Christi verba sic, ut non de Petro, sed de fide et confessione ipsius dixerit Dominus, *Petram* esse et fundamentum Ecclesiae; ita S. Chrysostomus (1), Cyrillus Alex., sanctus Hilarius.

Resp. Dist. et explico eorum PP.^m sententias: non Petrus, sed fides et confessio Petri dicta fuit Ecclesiae petra et fundamentum, mediate et causaliter, seu meritorie; conc. Immediate et formaliter; nego. Duplex ejusmodi sensus clare in eodem indicatur textu: «*Quia Pater meus revelavit tibi fidem hanc et confessionem, et ego dico tibi:*» en fundamentum Ecclesiae mediatum et causale; propter illud enim Petrus Ecclesiae petra et fundamentum fuit positus: «*Tu es Petrus (Petra, Cephas), et super hanc Petram aedificabo...*» Ecce proximum et formale fundamentum. Neque tamen negare intendimus, fidem quoque dici posse *petram* et fundamentum Ecclesiae; nam fides in Christi divinitatem primum est in Ecclesia internum unionis vinculum, et Petri fides ad aliorum fidem confirmandam fuit praeordinata (2). Hinc Patres, divinitatem Christi adversus Arianos tuentes, Petri fidem et confessionem extollebant, quod Dei Filium agnoverit, et quod ea fides sit, internum quidem Ecclesiae fundamentum; nec tamen *Petrum* esse etiam *Petram* et fundamentum in dubium revocabant. Sanctus Cyrillus Alex., exempli gratia, quem primatus Petri hostes nobis opponunt dicentem (3): «*Petram, opinor, nihil aliud quam inconcussam et firmissimam Discipuli fidem, vocavit;*» ubi eandem Domini exponit sententiam, «*Tu es Petrus*» (4) ait: «*Quam (Ecclesiam) etiam fundasse dicit, firmitate eidem attributa, quum sit ipse virtutum Dominus, atque ipsius Petrum Pastorem praeposuit.*» Proferunt etiam Chrysostomi verba dicentis (5): «*Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, id est, super fidem confessionis;*» at quae immediate sequuntur, qua sinceritate nescio, praetermittunt; nempe, «*Hinc declarat multos esse credituros, ejusque (Petri) sensum erigit, et Pastorem ipsum efficit.*» Et paulo inferius subdit: «*Quae*

(1) In Matth. hom. 55.—(2) Luc. XXII, 32.—(3) De Trinit. dialog. 4.—(4) In Matth.—(5) In Matth. hom. 54 (55).

«*solius Dei sunt propria, et peccata solvere et Ecclesiam in tanta fluctuum irruptione immotam efficere, et hominem piscatorem, toto impugnante orbe, omni petra firmiorem effectum exhibere, haec se illi daturum pollicetur: ut Pater, Jeremiae alloquens, dicebat, se posuisse illum sicut columnam aeream et sicut murum; sed illum uni genti, hunc autem in universo terrarum orbe.*» Haec Petro fuisse data, juxta duas illas promissiones, nempe, *Super hanc petram... et tibi dabo claves*, dicit Chrysostomus: videas ergo utrum ad ipsum referat *Petrum*, quod sit et petra et fundamentum Ecclesiae, tametsi super fidem confessionis dixerit esse fundatam, meritorie, scilicet, et causaliter.

50. Obj. 4.º Patres saepe *Petrum* et *Paulum* aequali honore et potestate praeditos exhibere videntur: non est ergo ecclesiastica hierarchia ad unum supremum caput deducenda. *Ant.* probr. Sanctus Irenaeus (1) ait: «*Romanam Ecclesiam a sanctis apostolis Petro et Paulo institutam fuisse et fundatam.*» S. Cyrillus Hierosol. (2) eosdem nuncupat «*Capita Ecclesiae.*» Epiphanius (3) dicit: «*Romae primi omnium Petrus et Paulus Apostoli pariter et episcopi fuere.*» Maximus Taurin. (4) eos appellat, «*Principes Ecclesiarum fidei christianae.*» Similia alii dixerunt sancti PP.

Resp. Superius hanc praeoccupavimus difficultatem (n. 45): possunt enim ad invicem Apostoli conferri vel absolute, vel respective ad ceteros ubique fideles: primo modo pares non sunt, sed caput est apostolatus et princeps Petrus: secundo autem pariter dicuntur omnes totius Ecclesiae episcopi, apostoli, fundatores, capita, principes, etc. Sic Romani Pontifices «*auctoritate beatorum Apostolorum Petri et Pauli*» passim se fungi dicunt: tum quia ambo Ecclesiam illam instituerunt ac fundarunt: tum quia Romani pontifices eadem ad Ecclesiam gubernandam donati sunt potestate, qua, tamquam Apostoli, illi fruebantur.

THESIS VIII.

Hierarchiae christianae centrum et culmen sunt Romani Pontifices.

51. *Nota.* Unam esse, non autem multiplicem, Ecclesiae Christi hierarchiam, adeoque ad unum summum caput necessario referendam, nuper ostendimus. Quod autem et quale ejusmodi sit caput; an physicum, an vero morale? num iste, num ille episcopus? neces-

(1) Adv. haeres. l. 3, c. 3.—(2) Catech. 6.—(3) Haeres. 27.—(4) Serm. 5, in fest. Apost.

sario definiendum: nam. numquid legitimi fuere ad Ecclesiam regendam omnes episcoporum conventus? Num episcopi omnes semper eidem ac legitimo adhaesere capiti? Una omnium est hisce quaesitis responsio: proinde, ecclesiastica evanesceret hierarchia, ignota et inanis foret summa Ecclesiae auctoritas, nisi genuinus patesceret episcoporum conventus, et legitimum, cui coadunari debent, caput. Quod si ita foret, actum de illa esset Christi Religione quam omnes tenemur amplecti (1), quamque usque ad mundi finem esse permansuram, supra ostensum fuit (2).

Probr. 1.º Certa fide catholici omnes hanc tenemus thesim, cujus solemnem supra laudavimus definitionem (3): a vera autem exulantes paterna domo, haeretici, nempe, et schismatici, nonnulla perpendant quae seligimus et subicimus argumenta.

52. 2.º Hierarchiae christianae culmen et centrum, illud, non aliud, esse debet, quod Christus ipse constituit, aut quod eidem legitime successit. Sed Sanctum Petrum voluit Christus culmen et centrum existere christianae hierarchiae; cui legitime Romanus successit Pontifex; ergo.

Major hujus argumenti praemissa, cum per se ipsam perspicue eluceat, praesertim ex iis quae in thesibus VI et VII diximus, non indiget aliis probationibus.

Minor autem, prout asserit fuisse Petrum a Christo constitutum Ecclesiae caput et culmen, rem ita obviam affert, ut quae supra diximus (thesis VII) sat superque sufficiant. Illud ergo unice superest paulo fusius ostendere, quod de successione Romani Pontificis attingimus; quod quidem cum quaestionem *de facto* exhibeat, pauca et selecta historica testimonia brevi rem absolvent.

53. a) Primum, etiamsi negativum, apodicticum censeo esse argumentum et irrefragabile testimonium. Unum Christus constituit Ecclesiae centrum et caput, Petrum, ejusque successores, ut una foret Ecclesia, unus et universalis hierarchicus ordo, uti ostensum est. Atqui, si unum excipias Romanum episcopum, nullum omnino referunt et laudant Patres, Concilia, et Ecclesiae historia tamquam totius christianae religionis caput, vel summi capitis munera exercentem, vel Petri successorem: ergo vel constanter ignoravit Ecclesia suum regiminis et magisterii caput et centrum ac Petri successorem, quo mihi nihil videtur absurdius; vel Petri successores et totius Ecclesiae caput et centrum Episcopus Romanus est dicendus.

b) Secundum ac directum nobis praebent argumentum ipsi Ro-

(1) Disquis. 1.^a, thes. XXVII, n. 261. — (2) Thes. I, n. 6. — (3) Thes. VII, n. 39.

mani episcopi, se ipsos beati Petri successores asserentes, et quidem constanter; nullo eorum unquam id negante vel in dubium revocante, cum tamen et eruditissimi et sanctissimi plurimi eorum fuerint. At, dices: pro se testati sunt. Sane: de facto tamen illustri, ad mundum universum patenti, ceteris eruditissimis tum occidentalibus, tum orientalibus episcopis minime contradicentibus, aut alium Petri successorem adsignantibus: atqui protestati fuissent adversus Romanos episcopi reliqui, saltem ii ad quos successio spectabat, si notum illis fuisset alium esse in Ecclesia Petri successorem; ergo ineluctabile erat jus successionis apud episcopos Romanos, constanter sibi illud vindicantes. Ecce quid hac de re dixit in Ephesino Conc. Philippus Romanae Sedis Legatus: «Nulli dubium est, imo saeculis omnibus notum, quod »sanctus Petrus apostolorum princeps et caput, fideique columna et Ecclesiae catholicae fundamentum, a Domino nostro »Jesu Christo claves regni accepit.... qui ad hoc usque tempus »et semper in suis successoribus (Rom. Pont.) vivit et judicium »exercet.» Siricius pp. (1) ait: «Portamus opera omnium qui »gravantur; quinimo haec portat in nobis Petrus apostolus, qui »nos in omnibus, ut confidimus, administrationis suae protegit »ac tuetur haeredes.» Leo pp. (2) dicit: «Consensiones episcoporum, Nicaenis regulis repugnantes, in irritum mittimus et per »auctoritatem B. Petri apostoli generali definitione cassamus.»

55. c) S. Irenaeus enumerat beati Petri in Romana Sede successores usque ad papam Eleutherium (3): pari modo Tertullianus (4) usque ad Telesphorum: item sanctus Optatus Milevit. (5) ad Siricium usque: S. Augustinus usque ad Anastasium (6): Hieronymus in epistola ad pp. Damasum ait: «Cum successore Piscatoris loquor: ego »nullum primum nisi Christum sequens, beatitudini tuae, id est »cathedrae Petri, communionem consocior:» S. Cyprianus (7) sedem Romanam vocat «Petri cathedram, et Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est.» Et in libro de *Unitate* Ecclesiae, ait: «Qui cathedram Petri, super quam fundata »est Ecclesia, deserit; in Ecclesia se esse confidit?» Augustinus (8) ait: «In Romana Ecclesia semper Apostolicae cathedrae »viguit principatus.»

56. Prob. 3.º Primatum et totius Ecclesiae centri ac culminis dignitatem praeclara ac definitiva Romanis episcopis adscribunt

(1) Ep. ad Himer. — (2) Ep. 2, ad Pulcher. — (3) L. 3, c. 3. — (4) Contr. Marc. l. 3, c. ult. — (5) L. 2, contr. Parm. — (6) Ep. 53, ad Generos. et Ep. 105. — (7) Ep. 55, ad Comel. — (8) Ep. 43, n. 7.

testimonia. Concilium Sardicense, cui plurimi Nicaenae Syn. episcopi convenerunt, (quorum unus sanctus Osius, *pater Conciliorum* dictus, ac in utraque generali Synodo praeses pro Rom. Pontifice extitit) scripsit ad Julium pontificem Romanum: «Hoc optimum et valde congruentissimum esse videbatur, »si ad Caput, id est, ad Petri Apostoli sedem, de singulis quibusque provinciis referant Domini Sacerdotes.» Habes ergo authentico et generali testimonio, et Caput esse et totius Ecclesiae centrum Romanum episcopum, idque non quacumque de causa, sed quia Petri sedem tenet... Chalcedonense Conc. ad pp. Leonem scripsit: «Et post haec omnia insuper et contra ipsum, »cui vineae custodia a Salvatore commissa est, extendit insaniam, »id est, contra tuam quoque Apostolicam Sanctitatem.» Sanctus denique Athanasius ad pp. Felicem agebat: «Vos, Praecessoresque vestros, apostolicos videlicet praesules, in summitatis »arce constituit, omniumque Ecclesiarum curam habere praecipit.» S. Irenaeus, antiquissimus et Apostolis vicinus, martyr et Doctor, in libris adversus haereses (1) ait: «Ad hanc Ecclesiam »(Romanam) propter potentiolem principalitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam.» Tertullianus ait. «Catholicam »doctrinam esse in Ecclesia Romanensi.»

Quid plura? Satis haec ostendunt, non aliam esse Christianae Ecclesiae hierarchiam, nisi quae Romanis Pontificibus adhaerescit.

57. **Corollarium.** Quod ecclesiasticus ordo pro Ecclesia regenda... ad unum supremum culmen et caput ducatur, è jure procedit divino utpote a Christo constitutum, sicuti supra ostensum fuit (Thes. VII); proinde Romanos Episcopos non jure solum ecclesiastico, aut apostolico, sed divino etiam universae praesident Ecclesiae; nam, ut in hac probatum est thesi, ipsi munus ejusmodi a Christo constitutum habent, et a beato Petro, cujus sunt successores, susceperunt; qui autem rem accipit, et rei modum necessario obtinet. Utrum autem non res ipsa tantum, videlicet, officium et munus supremi, uniusque capitis et regiminis, fuerit a Christo praescripta, sed etiam succedendi forma, per Romanam nempe sedem; vel potius a B. Petro modus iste ac forma processerit; quatenus sedem illam, potius quam aliam, sponte sua elegerit, cui universam Ecclesiam pascendi committeret officium; non ita liquet: quamvis, sane, non sine speciali Dei providentia, id fuisse a Petro excogitatum et constitutum, nemo prudens in dubium revocabit. Inde tamen nihil detrimenti capere queunt

(1) L. 3, c. 3.

Romani Episcopi in supremo suo munere: nam quemadmodum, praeter ipsos, nullus in universam Ecclesiam accepit potestatem: ita nec in supremum eam regendi munus, ut de eo quisquam valeat quicquam immutare vel statuere.

Obj. I.^o Romanorum Episcoporum Primatus ab institutione procedit Ecclesiastica: ergo haud recte deducitur ex eo quod beati Petri sint successores. *Ant.* elucet ex can. 28 Concilii Chalcedonensis. «Antiquae Romae throno, quod urbs illa imperaret, jure »Patres privilegia tribuerunt.» Inde inferunt aequalia privilegia esse tribuenda novae Romae throno, id est, Episcopo Constantinopolitano.

Resp. Nego *antec.* Ad probationem autem, 1.º dicimus: Canonem istum numquam fuisse approbatum, et ipsos Graecos è codice suorum Canonum expunxisse. 2.º Respondemus, egisse Patres non de Primatu Apostolico, sed de juribus Patriarchalibus: ideo id solum postulabant, ut in rebus ecclesiasticis, secunda post Romanam existeret Constantinopolitana sedes. Fate-mur quidem, patriarchalia jura è fonte procedere ecclesiastico, non vero Ecclesiae universalis Primatum.

59. Obj. 2.º Sanctus Cyprianus ait (1): «Neque enim quisquam nostrum Episcoporum se Episcopum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem collegas suos adigit; »quando habeat omnis Episcopus, pro licentia libertatis et potestatis suae, arbitrium proprium, tamque judicari ab alio non possit, »quam nec ipse potest alterum judicare;» ergo una et universalis sub Rom. Pontifice non est concedenda hierarchia.

Resp. 1.º Dist. et explico Cypriani verba: inter Africanos Episcopos (*quisquam nostrum*) nullus erat Episcopus Episcoporum; conc. Indeque nullus eorum alios poterit judicare, et ad obsequendi necessitatem adigere. Universim et absolute; nego.

Resp. 2.º Habet Episcopus omnis arbitrium proprium et ab alio nequit judicari, cum agit *pro licentia libertatis et potestatis suae*; conc. Semper et absolute; nego. Etenim hac in re testem ipsum beatum habemus Cyprianum, qui a Stephano I postulabat (2): primo: ut ad episcopos Galliae scriberet, ne ultra Marcianum, episcopum *pervicacem et superbum*, et *divinae pietatis ac fraternae salutis inimicum*, collegio nostro insultare paterentur: potest ergo episcopus etiam judicari. Secundo: ut litteras ad plebem etiam scriberet Arelatensem, quibus, abstento Marciano, alius in locum ejus substitueretur: potest ergo episcopus non judicari tantum, sed

(1) Ep. ad Quintum.—(2) Ep. 67.

et deponi auctoritate Romani Episcopi. Tertio: denique petit Cyprianus ut provideat, ne «Marcianus sententiam dicat, sed accipiat: nec sic agat, quasi ipse judicaverit de Collegio Sacerdotum, quando ipse sit ab universis sacerdotibus judicatus.» Ex quibus colliges etiam, praeter hierarchiae unitatem, quantum juxta Cyprianum, valeret Romani Pontificis auctoritas; sed de hac re infra (Thes. XIII).

COROLLARIUM.

Ecclesiae definitio ex praemissis thesibus deducta.

60. Ecclesia est in Christum credentium societas (1), eadem fide, eodemque baptisate coadunata (2), nec non una Hierarchiâ (3), ad supremum unum caput, Romanum scilicet Pontificem, (4) ductâ.

Nota. Quatenus *credentium in Christum societas*, differt Ecclesia a secta quavis antichristiana: ex eo quod *eadem fide* credunt, excluduntur haereses omnes: per cetera quae sequuntur, discriminatur ab ecclesiis schismaticis. Si autem perpendas fidem in Christum, practicam esse oportere; tota definitio in priori parte virtualiter continetur: *Credentium in Christum societas una eademque fide coadunata.*

CAPUT II.

De Proprietatibus Ecclesiae Christi.

Nota. Ut Ecclesiae exponamus proprietates, sub triplici possumus eam respectu inspicere: ratione naturae, ratione causalitatis, et ratione cognoscibilitatis. Unde tribus Articulis Caput hoc dividimus.

(1) Thes. II. — (2) Thes. III. — (3) Thes. VI et VII. — (4) Thes. VIII.

ARTICULUS I.

De Proprietatibus Ecclesiam intrinsecus perficientibus.*THESIS IX.*

Ecclesia Christi ad omnes gentes est dilatanda; ita ut, tamquam totum ex iis coalescat, quasi homogeneis et ejusdem naturae partibus; quo fit ut illa in istis sit, et istae in illa: seu, Christi vera Ecclesia est Catholica.

61. **Nota.** Certum est Christi Ecclesiam et *Catholicam* dicendam, et talem esse credendum: verum quid vox ista, *catholica*, praecise innuat, non satis ex SS. Patribus liquet, nec in eo theologi conveniunt. Proinde, ne certa incertis misceamus, et difficultates aliis difficultatibus irrito conatu diluere conemur; nolumus ex ambigui sensus voce argumentari, sed potius ex rebus ipsis, quae certo elucet, certum aliquem vocis illius sensum definire, ut exinde etiam Christi Ecclesia a quavis antichristiana vel haeretica secta discriminetur: putamus enim Augustini prosequendum exemplum Vincentio dicentis (1): «Acutum aliquid tibi videris dicere, cum »catholicae nomen non ex totius orbis communionem interpretaris, »sed ex observatione praeceptorum omnium divinorum, atque omnium sacramentorum: quasi nos (etiamsi forte hinc sit appellata »catholica, quod totum veraciter teneat, cujus veritatis nonnullae »particulae etiam in diversis inveniuntur haeresibus,) hujus nominis testimonio nitamur ad demonstrandam Ecclesiam in omnibus »gentibus, et non promissis Dei, et tam multis, tamque manifestis »oraculis ipsius veritatis.» Et quidem ipse alibi ait (2): «Quaerenda »est Religio apud eos solos, qui christiani catholici vel orthodoxi »nominantur, id est, integritatis custodes et recta sectantes.» Et pariter Cyrillus Hieros. (3) ait: Catholicam dici Ecclesiam, *quia* «Universe et absque defectu docet omnia dogmata.»

Pars 1.^a ostenditur; scilicet, Christi Ecclesiam ad omnes gentes dilatandam.

62. Prob. 1.º Christum Dominum id statuisse, imo et reapse futurum praedixisse, aperte patet: dixit namque discipulis suis (4): «*Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae.*» Istud autem fieri debuisse, ut antiquae implerentur Scrip-

(1) Ep. 93, n. 23. — (2) De vera Relig. c. V. — (3) Catech. 18, n. 23. — (4) Marc. XVI, 15; Matth. XXVIII, 19.